

Voor de wind.

Voortgangsrapportage participatieplan windpark Midden-Betuwe

december 2021

Inhoud

MANAGEMENTSAMENVATTING	2
INTRODUCTIE	4
Project windpark Midden-Betuwe	4
Planontwikkeling participatie: van ambitie naar actie	4
DOELSTELLING EN LEIDENDE UITGANGSPUNTEN Participatie en communicatie	5
Inrichten omgevingsdialoog: wie, waarmee en wanneer	6
Inwoners betrekken door communicatie	6
Omgevingsdialoog: samenvattend	7
opbrengst omgevingsdialoog	9
Omgevingsdialoog: wat doen de initiatiefnemers met de opbrengst tot nu toe?	12
Omgevingsdialoog: het vervolg	14
BIJLAGE 1	15
Persbericht 29 november 2021	15

MANAGEMENTSAMENVATTING

Graag informeren de initiatiefnemers van windpark Midden-Betuwe u over de voortgang van de ontwikkeling van windpark Midden-Betuwe. De afgelopen maanden is er veel gebeurd. Het contact met de omgeving is geïntensiveerd, er komen oplossingen in beeld voor de Raad van State uitspraak over algemene normen voor geluid, slagschaduw & veiligheid en er is meer bekend over wat voor project er in het gebied past. Windpark Midden-Betuwe wil dat inwoners van Neder-Betuwe en Overbetuwe meedoen en meeprofiten van het windpark en streven naar het beste plan, dat samen met de omgeving wordt gemaakt. Beide gemeenten streven naar een projectparticipatie van ten minste 50%. Dat betekent dat minimaal de helft van de financiële lusten in de gemeenten blijven. Om deze ambities (mede) te realiseren, wordt sinds de zomer van 2020 gewerkt volgens het plan *'Voor de wind, communicatie/participatieplan voor windpark Midden-Betuwe'*.

Het is belangrijk dat iedereen die dat wil, actief kan deelnemen (participeren) aan de totstandkoming van dat plan. Nu de uitvoering van het participatieplan ruim een jaar onderweg is, rapporteren de initiatiefnemers, maatschap Betuwemolen en Burgerwindcoöperatie West-Betuwe, over de voortgang van het participatieproces. Hoe hebben de initiatiefnemers de samenleving betrokken bij dit duurzaam energieproject? Wat gebeurt er met ideeën, wensen en suggesties die afgelopen tijd zijn opgehaald?

Met de gevoerde omgevingsdialoog zijn afgelopen jaar honderden inwoners van beide gemeenten direct betrokken. Er is gesproken met diverse belanghebbenden zoals (direct)omwonenden, ondernemers, grondeigenaren en natuurbeschermers. De optelsom van deelnemers aan informatiebijeenkomsten, abonnees op de nieuwsbrief, bezoekers aan de website, deelnemers aan de gebiedstafel et cetera levert de onderbouwing van deze stelling. Indirect zijn duizenden inwoners betrokken. Bijvoorbeeld via de achterbannen van deelnemers aan de Gebiedstafel en lezers van krantenartikelen over het windpark. Het (persoonlijke) gesprek aan de Gebiedstafel is de constante geweest in de omgevingsdialoog. In totaal heeft de Gebiedstafel in 2021 elfmaal vergaderd. Met coronamaatregelen van kracht is het inrichten en voeren van de dialoog vaak uitdagend geweest. We herkennen en onderschrijven de voorkeur bij belanghebbenden voor persoonlijke communicatie. Als de maatregelen het even toestonden, is direct werk gemaakt van de organisatie van informatiebijeenkomsten. In de periode juni tot en met oktober zijn vijf informatiebijeenkomsten met inwoners georganiseerd. Twee hiervan, de weide-bijeenkomsten in Zetten en Wely, stonden onder regie van het Bewonersplatform.

De dialoog is zorgvuldig verlopen: de verschillende middelen en instrumenten zijn volgens plan ingezet én er is sprake geweest van grote betrokkenheid van organisaties en individuen. Door de omgevingsdialoog hebben de initiatiefnemers een goed beeld gekregen van de belangen, wensen en ideeën van de diverse belanghebbenden. Vice versa hebben belanghebbenden een beeld gekregen van elkaars ambities en van die van de initiatiefnemers. Veel waardering is er voor het 'doorleiden' van de communicatie. Zo hebben de deelnemers aan de Gebiedstafel in de periode van medio oktober tot medio november met hun achterban gesproken over een voorkeursalternatief voor windpark Midden-Betuwe. Met hun feedback hebben de initiatiefnemers een goed beeld gekregen wat het draagvlak is voor de verschillende voorkeursopstellingen. Hiernaast zijn er suggesties en aanbevelingen verzameld waarmee het windpark zo goed mogelijk ingepast kan worden. Ook tijdens de verschillende informatiebijeenkomsten hebben (in totaal) enkele honderden inwoners input gegeven.

Op basis van de gevoerde dialoog kiezen de initiatiefnemers van windpark Midden-Betuwe voor het uitwerken van een project met 7 windmolens aangevuld met 4-8 ha zonne-energie. Bijna een jaar na de start van de omgevingsdialoog over een voorkeursopstelling, is duidelijk dat deze variant het best

haalbare alternatief is. In een project met 7 windmolens bestaat windpark Midden-Betuwe uit 2 lijnen met windmolens tussen Dodewaard en Andelst. Een lijn ten zuiden van de snelweg A15 met 4 windmolens en een lijn aan de noordkant met 3 windmolens. De noordelijke lijn is in combinatie met een zonnepark van 4 tot 8 hectare. Deze opstelling wordt scenario 3N 4Z genoemd. In deze variant komt de meest oostelijke molen in de noordelijke opstelling, een vierde molen bij de waterplas in Zetten, te vervallen. Omdat scenario 3N 4Z technisch en financieel haalbaar is, vinden de initiatiefnemers dat een goede oplossing om daarmee tegemoet te komen aan wensen uit de directe omgeving van het windpark om de impact van het park op Zetten te verkleinen. Het windpark gaat groene elektriciteit opwekken voor zo'n 29.000 huishoudens.

Eerder onderzochten de initiatiefnemers mogelijkheden voor een groter windpark tussen Dodewaard en Andelst: de eerste kaders van het noodzakelijke milieuonderzoek voor windpark Midden-Betuwe gingen uit van een park van 8 tot 10 molens. Op basis van het gevoerde overleg, en reacties die zijn verzameld op verschillende informatiebijeenkomsten, is in de zomer de voorkeuropstelling met zeven windmolens ontwikkeld.

Er is door alle partijen veel geïnvesteerd in de dialoog. En leverde dit ook veel op. Door alle gesprekken, het delen van heel veel kennis en het samen nadenken over nieuwe oplossingen, hebben de initiatiefnemers een goed beeld gekregen welke opstelling kan rekenen op de hoogste acceptatie. Hiernaast zijn er suggesties en aanbevelingen verzameld waarmee het windpark zo goed mogelijk ingepast kan worden. Met het bepalen van het voorkeursalternatief is een belangrijke stap gezet maar is de omgevingsdialoog nog niet klaar. Zaken als landschappelijke inpassing, vergoedingen voor direct-omwonenden en verschillende mogelijkheden voor financiële participatie staan nu op de agenda van de Gebiedstafel.

De initiatiefnemers presenteren de belangrijkste bevindingen en (tussen)resultaten en gaan hierover graag met u in gesprek. De inhoud van deze tussenrapportage is ook beschikbaar in de vorm van een (beknopte) PowerPointpresentatie. Op basis van deze presentatie krijgt u snel een eerste indruk over hoe de uitvoering van het participatieplan afgelopen jaar verlopen is.

Op 29 november is een bericht verzonden aan de media om dit tussenresultaat bekend te maken. (zie bijlage 1).

INTRODUCTIE

Project windpark Midden-Betuwe

De gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe willen energieneutraal worden en hebben beleid vastgesteld om dit doel te bereiken. Beide gemeentes hebben gezamenlijk een zoekgebied voor windmolens aangewezen. Windpark Midden-Betuwe is ontwikkeld binnen de grenzen van dit zoekgebied. Windpark Midden-Betuwe gaat bijdragen aan het duurzame energiebeleid van beide gemeenten.

Windturbines hebben ten opzichte van zonnepanelen het voordeel dat ze vrijwel het hele jaar zorgen voor een min of meer continue stroom duurzame elektriciteit en het kwetsbare stroomnet gelijkmatig belasten. Windmolens hebben een hoog rendement, zijn kosteneffectief maar zijn goed zichtbaar in het landschap en kunnen hinder veroorzaken. Windparken bieden veel kansen voor inwoners om financieel te profiteren.

De aanvankelijke plannen voor windpark Midden-Betuwe gingen uit van de keuze tussen een variant met vier molens aan de Noordzijde en vier of vijf molens aan de Zuidzijde. Deze varianten waren ook het uitgangspunt in de Nota Reikwijdte en Detailniveau om 8-10 molens te onderzoeken. Inmiddels stellen de twee initiatiefnemers van windpark Midden-Betuwe, mede op basis van de gevoerde omgevingsdialoog, een voorkeursopstelling voor met in totaal zeven turbines (drie turbines ten noorden van de A15 en vier ten zuiden van de snelweg in combinatie met een zonnepark van 4 tot 8 hectare). Deze opstelling noemen we scenario 3N 4Z. Verderop in deze voortgangsrapportage komen we hierop terug.

Planontwikkeling participatie: van ambitie naar actie

De gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe hebben februari 2020 een intentieovereenkomst gesloten met de initiatiefnemers van het windpark. Maart 2020 is tijdens een persmoment de communicatie met de omgeving gestart. Met de initiatiefnemers is afgesproken om allereerst een communicatie/participatieplan voor windpark Midden-Betuwe te ontwikkelen. De wens van de gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe om minimaal trede 3 (adviseren) van de participatieladder te hanteren bij de productie het participatieplan, is richtinggevend geweest bij het maken van dit plan. In totaal zijn meer dan 25 verschillende stakeholders betrokken en hebben hun input gegeven. Dit is gebeurd op basis van een dialoog met (vertegenwoordigers van) de belangrijkste omgevingspartijen. De focus in het onderzoek lag op vijf stakeholdergroepen: bestuurders, belangengroepen, direct-omwonenden, bedrijven en natuur- en milieuorganisaties. Veel aandacht is er gegeven aan de verbinding met de belangrijkste stakeholdergroep: direct-omwonenden van het windpark. De productie van dit plan is gebeurd in overleg met de belangrijkste stakeholders van het windpark en in nauwe samenwerking met het projectteam windpark Midden-Betuwe en de afdelingen communicatie van Overbetuwe en Neder-Betuwe. In de zomer van 2020 is de regiekamer akkoord gegaan met de inhoud van het communicatie/participatieplan waarna het, ter informatie, is toegestuurd aan beide gemeenteraden.

In het najaar van 2020 is gestart met het uitvoeren van dit plan. Zo kwam november de projectwebsite online. In de periode oktober – december hebben initiatiefnemers en gemeenten samen opgetrokken om de gebiedstafel (gestart januari 2021) voor te bereiden. Er zijn enkele overleggen georganiseerd om direct-omwonenden te organiseren en er is veel aandacht gegeven aan het uit de startblokken laten komen van een lokale energiecoöperatie. Met de start van de gebiedstafel kreeg de omgevingsdialoog echt vorm en inhoud.

DOELSTELLING EN LEIDENDE UITGANGSPUNTEN PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Communicatie en participatie zijn cruciale factoren bij windenergieprojecten. Serieus omgaan met de omgeving kan het verschil maken tussen acceptatie of weerstand tegen het project. De initiatiefnemers van windpark Midden-Betuwe en de gemeentelijke overheden vinden het heel belangrijk dat zo veel mogelijk inwoners betrokken worden bij de ontwikkeling van het windproject. Het doel van de participatie-aanpak is: het bereiken van een zo groot mogelijke acceptatie bij lokale stakeholders voor de ontwikkeling en exploitatie van windpark Midden-Betuwe.

De initiatiefnemers van windpark Midden-Betuwe hebben zich verplicht uitvoering te geven aan de vormen van participatie die zijn benoemd in het participatieplan en die samen met de stakeholders in het project steeds verder zullen worden gespecificeerd. De uitwerking van participatieplan gaat uit van drie leidende uitgangspunten:

1. Windpark Midden-Betuwe wil een goede buur zijn

In het plangebied, en de directe omgeving, wonen honderden mensen en zijn enkele tientallen bedrijven gevestigd. Hoe zorgen we ervoor dat de omwonenden van de windwinning zo min mogelijk hinder ondervinden van de turbines? Windpark Midden-Betuwe streeft naar een minimale impact op omgeving en landschap. In de praktijk zijn 'geluid', 'slagschaduw' en 'uitzicht' de drie belangrijkste overlastveroorzakers. Windpark Midden-Betuwe wil een goede buur zijn door extra aandacht te geven aan het minimaliseren van de impact van deze overlastveroorzakers.

2. Windpark Midden-Betuwe wil goed zijn voor buurt en burger

Windpark Midden-Betuwe biedt ruime mogelijkheden voor proces- en projectparticipatie. De initiatiefnemers willen (individuele) stroomvergoedingen voor de directe omgeving, gesocialiseerde grondcontracten, een omgevingsfonds voor sociale of duurzame projecten in de omgeving en de mogelijkheid voor coöperatief eigendom voor alle inwoners van Neder-Betuwe en Overbetuwe bieden. Qua procesparticipatie is een extra stap gezet en investeren alle betrokkenen in een Gebiedstafel. In de Gebiedstafel windpark Midden-Betuwe geven omwonenden van het windpark, grondeigenaren en bijvoorbeeld de lokale natuurvereniging advies over het project. De Gebiedstafel helpt om het windpark met een zo groot mogelijke acceptatie in de gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe te realiseren en biedt de mogelijkheid dat alle stemmen hierbij worden gehoord. Meepraten over het park gebeurt ook via de betrokken burgerwindcoöperaties Betuwewind (initiatiefnemer) en Energiecoöperatie Midden-Betuwe. Vanzelfsprekend gebeurt meepraten ook via het reguliere spoor (via zienswijze of reactie op ontwerpbesluiten van de overheid) en bijvoorbeeld via de lokale politiek.

3. Windpark Midden-Betuwe wil in gesprek zijn en blijven (ook nadat de molens zijn gerealiseerd)

Het doel is het beste plan voor het windpark. In projecten waar participatie voorop staat, bestaat de communicatievisie uit de volgende stappen: begrijpen, verbinden én meedoen. Het gaat hierbij om drie stappen die de ontwikkelende partijen (en overheid) willen realiseren bij iedereen die betrokken is bij het windproject. De wens van de initiatiefnemers om minimaal trede 3 (adviseren) van de participatieladder te hanteren bij de ontwikkeling van het windpark is richtinggevend. In de communicatieaanpak van windpark Midden-Betuwe ligt de focus op het bouwen aan duurzame relaties. Persoonlijk contact met de belangrijkste stakeholders is hierom een belangrijk uitgangspunt van deze communicatieaanpak. Welke

communicatiemiddelen en instrumenten worden ingezet, is beschreven in het communicatieplan. In de exploitatiefase van het project blijft de communicatiestructuur grotendeels intact. Doel is om het draagvlak voor het project gedurende de hele levensduur zo groot mogelijk te houden.

Inrichten omgevingsdialoog: wie, waarmee en wanneer

Voor inspraak door - en overleg met – inwoners is een brede communicatie-aanpak ontwikkeld. Deze omgevingsdialoog is gevoerd aan de Gebiedstafel en met bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten, een windsafari (excursie), artikelen in lokale media, een website, online enquête en een nieuwsbrief.

Onderstaande doelgroepen zijn direct betrokken bij de omgevingsdialoog:

- Direct-omwonenden plangebied
- Grondeigenaren plangebied
- Ondernemers/bedrijven directe omgeving plangebied
- Natuur- en milieuorganisaties
- Gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe (College en Raad)
- Wijkbewoners in de buurt van het plangebied
- Inwoners gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe

Inwoners betrekken door communicatie

Investeren in persoonlijke relaties en directe dialoog met de omgeving staat centraal in de communicatieaanpak. De actuele Corona-situatie kon met zich meebrengen dat bij de inzet van communicatiemiddelen geswitcht is naar middelen met de laagste impact op de volksgezondheid.

Het ontwikkelen van een integrale communicatieaanpak staat centraal: de ambitie is om met alle doelgroepen OP MAAT en OP TIJD te communiceren en/of ze te betrekken. In het onderzoek dat mei 2020 onder direct-omwonenden is uitgevoerd, is naar voren gekomen dat behoefte bestaat aan een communicatie-aanpak waarbij persoonlijke, digitale en schriftelijke communicatiemiddelen gelijktijdig worden ingezet.

Om de participatie zo groot mogelijk te laten zijn, heeft windpark Midden-Betuwe voorzien in de inzet van de volgende middelen (middelen in **ROOD** zijn daadwerkelijk in 2021 ingezet):

Media en platform	Omschrijving	Bereik	Middelen
Huisstijl en logo	Een professionele, vertrouwenwekkende en inspirerende uitstraling van het project.	Groot	Alle huisstijl-dragers
Persoonlijke com. middelen	Lokaal, kleinschalig en persoonlijk: vrijwel iedereen heeft voorkeur voor zo veel mogelijk persoonlijk contact. Er is ruimte voor maatwerk, dialoog en voor nuances in de gevoerde discussie.	Zeer klein tot Groot	○ (Informatie) Bijeenkomst ○ Keukentafelgesprek ○ Huiskamerbijeenkomst ○ Persoonlijk gesprek ○ Excursie/bezoek
Schriftelijke com. middelen			○ Brief ○ Folder/Flyer
Digitale com. middelen	Veilig, efficiënt en actueel: digitale middelen zijn bedoeld om actuele en eenduidige informatie te verstrekken. Ook helpen ze om een community te maken.	Groot	○ Website ○ Nieuwsbrief ○ Animatie ○ Video ○ Virtual Reality

			○ Enquête
PR en advertenties	Huis-aan-Huis-bladen en regionale kranten zijn zeer belangrijke (onafhankelijke) bronnen voor veel doelgroepen. Een PR-aanpak helpt om het vertrouwen in het project te versterken. Openbare bijeenkomsten worden ook aangekondigd op gemeentepagina.	Groot	○ Persbericht(en) ○ Ingezonden brief ○ Achtergrondartikel ○ Advertenties ○ Artikel gemeentepagina ○ Huis-aan-Huisbladen ○ Dorpsbladen ○ Gemeentelijk magazine
Social media	De voordelen van digitale middelen en de bonus van hyperdistributie (door het delen van berichten)	Groot	○ Facebook ○ Twitter ○ YouTube ○ LinkedIn ○ Social media van stakeholders
Gebiedstafel	Overleg van stakeholders	Klein	

Het afgelopen jaar hebben de initiatiefnemers intensief gesproken met de omgeving. In deze periode is vooral gepraat over 'nut en noodzaak' van het windpark, de omgevingsfactoren van onderzochte varianten van 8-10 windmolens in relatie tot de hoeveelheid duurzame opwek, visualisatie en de financiële haalbaarheid.

Feitelijk is de omgevingsdialoog gestart maart 2020 met het persmoment. De gesprekken met belanghebbenden in het stakeholdersonderzoek, de (online) enquête voor direct-omwonenden en gesprekken met belangstellenden voor de energiecoöperatie en het Bewonersplatform zijn ook acties in dit kader. En in het najaar van 2020 is gestart met het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD had als doel eenieder te informeren over de beoogde plannen ten aanzien van het windpark. In de NRD is de scope van het milieueffectrapport (MER) toegelicht en zijn onderzoeksaspecten en onderzoeksmethoden beschreven. De NRD heeft van 19 november tot en met 30 december 2020 voor consultatie ter inzage gelegen. Hierop zijn 20 reacties ingediend. Deze reacties met beantwoording zijn opgenomen in een nota van beantwoording. De nota van beantwoording is maart 2021 vastgesteld in de colleges en ter kennisname verstuurd aan de gemeenteraden.

Los van bovenstaand overzicht van ingezette communicatiemiddelen benoemen we een aantal highlights uit 2021:

- Maandelijks overleg met de Gebiedstafel: december 2021 staat de elfde vergadering gepland
- Veel aandacht voor persoonlijke communicatie zodra de corona-situatie dit toestond:
 - Bewonersbijeenkomst Zetten (juni)
 - Bewonersbijeenkomst Wely (juli)
 - Windsafari naar windpark Deil (juli)
 - Informatiebijeenkomst Ochten (oktober)
 - Informatiebijeenkomst Zetten (oktober)
- Gesprekken met gemeenteraden (maart, juli en december)
- Digitale nieuwsbrief (250 e-mailadressen) per kwartaal
- Huis-aan-huis-brieven voor direct-omwonenden (uitnodiging windsafari en informatiebijeenkomsten)
- Actuele projectwebsite (jaarrond)

Omgevingsdialoog: samenvattend

Met de gevoerde omgevingsdialoog zijn direct honderden inwoners van beide gemeenten betrokken. De optelsom van deelnemers aan informatiebijeenkomsten, abonnees op de

nieuwsbrief, bezoekers aan de website, deelnemers aan de gebiedstafel et cetera levert de onderbouwing van deze stelling. Indirect zijn duizenden inwoners betrokken. Bijvoorbeeld via de achterbannen van deelnemers aan de Gebiedstafel en lezers van krantenartikelen over het windpark.

Met coronamaatregelen van kracht is het inrichten en voeren van de dialoog vaak uitdagend geweest. We herkennen en onderschrijven de voorkeur bij belanghebbenden voor persoonlijke communicatie. Als de maatregelen het even toestonden, is direct werk gemaakt van de organisatie van informatiebijeenkomsten. In de periode juni tot en met oktober zijn vijf bijeenkomsten met inwoners georganiseerd.

Het (persoonlijke) gesprek aan de Gebiedstafel is de constante geweest in de omgevingsdialoog. In totaal zijn in 2021 11 vergaderingen gehouden. Ook hier was het adagium 'persoonlijk vergaderen als dat veilig kan'.

Door de omgevingsdialoog hebben de initiatiefnemers een goed beeld gekregen van de belangen, wensen en ideeën van de diverse belanghebbenden. Veel waardering is er voor het 'doorleiden' van de communicatie. Zo hebben de deelnemers aan de Gebiedstafel in de periode van medio oktober tot medio november met hun achterban gesproken over een voorkeursalternatief voor windpark Midden-Betuwe. Met hun feedback hebben de initiatiefnemers een goed beeld gekregen wat het draagvlak is voor de verschillende voorkeursopstellingen. Hiernaast zijn er suggesties en aanbevelingen verzameld waarmee het windpark zo goed mogelijk ingepast kan worden. Ook tijdens de informatiebijeenkomsten hebben (in totaal) enkele honderden inwoners input gegeven.

OPBRENGST OMGEVINGSDIALOOG

Wat zijn de opbrengsten van de omgevingsdialoog? Welke kansen en mogelijkheden ziet de omgeving bij ons plan? En welke bezwaren en zorgen ziet de omgeving bij ons plan? Initiatiefnemers Burgerwindcoöperatie West-Betuwe en maatschap Betuwemolen hebben het afgelopen jaar in de dialoog met de omgeving veel gedeeld, besproken en opgepakt. Er is veel geleerd met elkaar én van elkaar.

Een bloemlezing van de belangrijkste leerpunten:

- De directe omgeving heeft moeite met de omvang van het plan
- Inzicht in nut en noodzaak
- Inzicht in hinderfactoren zoals geluid, slagschaduw, gezondheid, uitzicht
- Inzicht in haalbare businesscase
- Inzicht in landschappelijke inpassing
- Inzicht in zorgen en bezwaren
- Inzicht in wensen en ambities van diverse belanghebbenden

In de tweede helft van het jaar heeft het samen werken aan het bepalen van een voorkeursalternatief voor windpark Midden-Betuwe veel aandacht gehad. Zoals gezegd: de deelnemers aan de gebiedstafel hebben in de periode van medio oktober tot medio november met hun achterban gesproken over deze voorkeursopstelling. Met hun feedback hebben de initiatiefnemers een goed beeld gekregen wat het draagvlak is voor de voorkeursopstelling 3N 4Z. Hiernaast zijn er suggesties en aanbevelingen verzameld waarmee het windpark zo goed mogelijk ingepast kan worden. In onderstaande tabel staat het een overzicht van de deelnemers aan de Gebiedstafel windpark Midden-Betuwe, een algemene beoordeling van het voorkeursalternatief 3N 4Z en de beoordeling van een tweede variant 4N4Z, hun overwegingen bij de gepresenteerde voorkeursopstelling(en) en aanbevelingen/suggesties. In de laatste vergadering van de gebiedstafel van dit kalenderjaar (14 december) is er nog de mogelijkheid dat partijen een toelichting geven op de door hen gegeven feedback.

Overzicht reacties (feedback) op voorkeursalternatieven 3N 4Z en 4N 4Z

Stakeholder	Toelichting	Algemeen oordeel	Overwegingen	Aanbevelingen
Initiatiefnemers	Ontwikkelaars van windpark: Burgerwindcoöperatie West-Betuwe en maatschap Betuwemolen	- 3N4Z positief - 4N4Z positief	- Ontwikkeling groene energie - Participatie voor omgeving - Goede inpassing met zo hoog mogelijke acceptatie - Combinatie zon en wind kunnen maken in alternatief 3N4Z - Geluidshinder extra beperken door ontwikkeling geluidsscherm (zonnepanelen) aan de zuidkant van de A15	

Direct-omwonenden projectgebied	Inwoners woonachtig in de directe nabijheid van het plangebied via het Bewonersplatform	- 3N4Z negatief - 4N4Z negatief	- Impact beide VKA's op gezondheid omwonenden niet voldoende wetenschappelijk onderbouwd - Te veel huizen (8) binnen geluidsnorm van 47 db Lden - VKA's niet rendabel - Projectgebied te klein waardoor molens onderling last hebben van turbulentie - Te veel verschillende molens in de VKA's - Aanwezigheid kwetsbaar waterwingebied	
Omwonenden	Inwoners uit de regio via dorpsraad Herveld / Andelst	- 3N4Z positief - 4N4Z positief	- Lokaal bijdragen aan mondiaal gestelde klimaatdoelen - Lokaal (financieel) profiteren van komst windpark - Overlast tot een minimum beperken voor direct-omwonenden - Voorkeur voor alternatief 3N4Z vanwege lagere impact op Zetten-Zuid	- Bedrijven op De Schalm goed betrekken bij planontwikkeling
Energiecoöperatie Midden-Betuwe	Burgercoöperatie die burgerparticipatie handen en voeten geeft	- 3N4Z positief - 4N4Z positief	- Bijdragen aan noodzakelijke energietransitie - Lokaal oogsten van wind- en zonne-energie is onontkoombaar - (wettelijke) milieunormen respecteren en streefwaarden (bijvoorbeeld WHO normen voor geluidsoverlast) zo weinig mogelijk overschrijden - Scenario 4N 4Z levert meer duurzame energie en meer financiële opbrengsten voor omgeving maar ook meer overlast voor directe omgeving	- Beperken schade en overlast door mitigerende maatregelen - Compenserende maatregelen voor schade (omvang compensatie op basis van methodiek maatschappelijke kosten/baten analyse) - Eerlijk delen van de opbrengsten met de omgeving (bijv als financieel rendement hoger blijkt dan verwacht) - Directe omgeving moet kunnen profiteren van de duurzaam opgewekte energie
Ondernemers	Ondernemers in Neder-Betuwe via Platform voor	- 3N4Z positief - 4N4Z	- Bijdragen aan energietransitie	- Ontwikkeling van grote wind- en zonneparken

	Ondernemers (9 aangesloten ondernemersverenigingen)	neutraal	- Lokaal combinatie zon en wind realiseren - Regie hebben over lokale opwek ivm toenemende onvoorspelbaarheid van prijs en beschikbaarheid energie - Eerlijk verdelen van lusten en lasten - Business voor lokale ondernemers bij ontwikkeling park - Minimale overlast voor omliggende bedrijven en omwonenden - Mede-eigendom voor ondernemingen mogelijk maken - Variant 4N4Z levert meer overlast op voor inwoners Zetten-Zuid	moeten niet een belemmering zijn voor lokale zon-opdak-plannen - Zoeken naar maatwerkoplossingen voor inwoners en bedrijven die overmatige hinder van het windpark krijgen - Ontwikkelen decentraal netwerk waarmee lokaal opgewekte energie lokaal geleverd kan worden - Aandacht voor betrekken bedrijven op De Schalm
Ondernemers	Ondernemers in Dodewaard via OVD (Ondernemers Vereniging Dodewaard)	- 3N4Z neutraal* - 4N4Z neutraal*	- *zie integrale tekst OVD direct onder deze tabel	
Grondeigenaren Noord	Naast grondeigenaren met windturbine op grond worden ook aangrenzende eigenaren betrokken (projectgebied ten noorden A15).	- 3N4Z neutraal - 4N4Z neutraal	- Versterken bedrijfsvoering door verbreding activiteiten - Economisch versterken regio - Bijdragen aan energietransitie - Minimaliseren overlast omwonenden - Zorgen over haalbaarheid businesscase - Grond SLF niet beschikbaar voor dit plan	
Grondeigenaren Zuid	Naast grondeigenaren met windturbine op grond worden ook aangrenzende eigenaren betrokken. (projectgebied ten zuiden van A15)	- 3N4Z neutraal - 4N4Z negatief	- Versterken bedrijfsvoering door verbreding activiteiten - Economisch versterken regio - Bijdragen aan energietransitie - Minimaliseren overlast omwonenden - Beide varianten zetten druk op de grondvergoeding voor grondeigenaren ten zuiden van de A15: de parkeffecten	

			van 3N4Z zijn kleiner dan bij 4N4Z	
Agrarisch landschap en natuur	Via agrarische natuurvereniging Lingestreek	- 3N4Z neutraal - 4N4Z neutraal	- Windpark levert geen bijzondere specifieke schade op voor flora en fauna - Windpark heeft vanuit landbouwkundig oogpunt beperkte impact - Landschappelijk forse impact naast bestaande verstoring door spoorlijnen en hoogspanningsleiding - Onderzoek naar impact zonnepark (gekoppeld aan de 3N4Z variant) - Zo weinig mogelijk landbouwgrond onttrekken voor zonnepanelen	- Beperken schade en overlast door mitigerende maatregelen - Compenserende maatregelen voor faunaschade - Versterken natuurwaarden in projectgebied - Onderzoek naar mogelijkheden voor landschappelijke inpassing (met name aan noordzijde)

***Integrale tekst feedback ondernemersvereniging OVD:**

“De OVD is zich bewust van de noodzaak van de energietransitie en wil zich daar ook voor inzetten, maar ziet ‘wind op land’, zo dicht bij woonhuizen als nu wordt voorgesteld, niet als gewenste oplossing. De OVD is van mening dat er onvoldoende onafhankelijk onderzoek is gedaan naar de mogelijke gezondheidsrisico’s voor omwonenden, met name de effecten van laagfrequente geluidsgolven. Ondanks het gegeven dat een windmolenpark esthetisch een indringende inbreuk veroorzaakt op het huidige landschap en slecht is voor de flora & fauna is de OVD niet per definitie tegen windmolens om de energietransitie te ondersteunen, maar wel tegen windmolens zo dicht bij bebouwing.

Om dan goedkeuring te geven aan een voorkeursalternatief (VKA) voelt dan ook als instemmen met de huidige plannen voor het bouwen van een windmolenpark, hetgeen niet het standpunt van de OVD weergeeft. De OVD is van mening dat, voordat wordt besloten voor de bouw van dit windmolenpark, eerst moet worden gekeken naar de mogelijke alternatieven zoals bijvoorbeeld de Qryon watermolens in onze rivieren en ‘zon op (bedrijfs)daken’. Aangaande de door de initiatiefnemers voorgestelde VKA’s is de OVD dan ook van mening dat de variant met 7 molens en een zonnepark niet wenselijk is zolang de bedrijven in Dodewaard nog worden ge- en verhinderd hun daken te beleggen met zonnepanelen om te kunnen voorzien in de eigen stroomvoorziening.”

Het beeld dat ontstaat op basis van de uitvraag, de gevoerde discussie aan de gebiedstafel en de verzamelde reacties tijdens de informatiebijeenkomsten, is dat bij de stakeholders een voorkeur leeft voor de 3N4Z variant (tov de 4N4Z variant). Aanbevelingen voor het inpassen van het windpark worden impliciet en expliciet gedaan: het minimaliseren van de overlast voor direct-omwonenden en dan vooral op de woonkern Zetten wordt meerdere malen genoemd. Het versterken van natuurwaarden in het projectgebied en het betrekken van ondernemers moet ook veel aandacht krijgen.

Omgevingsdialoog: wat doen de initiatiefnemers met de opbrengst tot nu toe?

Met de gevoerde omgevingsdialoog zijn honderden inwoners van beide gemeenten betrokken. Initiatiefnemers Burgerwindcoöperatie West-Betuwe en maatschap Betuwemolen hebben het afgelopen jaar tijdens informatiebijeenkomsten en aan de gebiedstafel veel gedeeld, besproken en

opgepakt. Uit het overleg en door groeiend begrip voor elkaar is uiteindelijk een nieuwe voorkeursopstelling voor het windpark ontstaan. Zo werd al snel gestart met het verder onderzoeken van de varianten die in de Plan-MER met elkaar zijn vergeleken. Aanvankelijk kwamen de initiatiefnemers uit op de keuze tussen een variant met vier molens aan de Noordzijde en vier of vijf molens aan de Zuidzijde. Deze varianten waren enerzijds ingegeven door het uitgangspunt in de Nota Reikwijdte en Detailniveau om 8-10 molens te onderzoeken. Tegelijkertijd bleek dat niet alle gronden bruikbaar waren voor de initiatiefnemers. De grond aan de uiterste Oostzijde van het zoekgebied ligt relatief dicht bij een woonkern is hierdoor minder aantrekkelijk voor de omgeving om te gebruiken voor windenergie. Aan de Westzijde van het zoekgebied staan woonhuizen met een zware geluidsbelasting van de snelweg A15. Het is volgens de initiatiefnemers niet acceptabel om deze huizen te belasten met te veel extra windmolengeluid. Kort na de zomervakantie is aan de overwegingen een variant met drie molens aan de Noordzijde en vier aan de Zuidzijde toegevoegd. Deze 3N4Z-variant komt tegemoet aan de gevreesde overlast in de kern Zetten. De afstand van de woonkern tot de dichtstbijzijnde molen is met 180 meter vergroot. Deze variant is uitvoerbaar als er een zonneveld van 4-8 ha aan het plan kan worden toegevoegd en heeft dan ook een vergelijkbare duurzame opbrengst. Hiervoor is in het noordelijke gebied grond en water (plas) beschikbaar. De hoogte van de turbines is in dit plan iets toegenomen. De twee Westelijke molens in de Noordelijke opstelling krijgen dezelfde hoogte als de molens aan de Zuidzijde. De meest Oostelijke molen in de Noordelijke opstelling moet in de 3N4Z-variant iets lager blijven vanwege de benodigde afstand tot de hoogspanning. Aan de gebiedstafel en aan de inwoners is de variant met zeven molens in september voor de eerste keer besproken. In oktober zijn beide varianten getoond in 3D projecties. Tijdens de informatiebijeenkomsten op 14 en 21 oktober, waarbij de 3D visualisaties de inwoners van Neder-Betuwe en Overbetuwe zijn getoond, heeft een meerderheid van de 130 bezoekers een voorkeur uitgesproken voor de 3N4Z-variant (tov de 4N4Z-variant). De uitvraag aan de deelnemers van de gebiedstafel onderschrijft het beeld van de informatiebijeenkomsten: er is een (lichte) voorkeur voor 3N 4Z.

De uitkomsten van deze fase van het participatieproces zijn gewogen door de initiatiefnemers. De voorkeur van de omgeving voor 3N 4Z en het feit dat deze variant, in de combinatie met een zonneveld maar weinig minder groene stroom oplevert en economisch vergelijkbaar is, maakt dat deze variant nu ook de voorkeur van de initiatiefnemers heeft.

De initiatiefnemers onderzoeken ook een extra optie om de inpasbaarheid van het park te vergroten. Uit de reacties van omwonenden is naar voren gekomen dat men vooral vreest voor extra geluidsoverlast. De A15 en de Betuwelijn zorgen voor veel geluidsdruk. De initiatiefnemers onderzoeken of met de komst van het windpark er mogelijkheden ontstaan voor de bouw van een extra geluidsscherm voorzien van zonnepanelen, aan de zuidkant van de A15. De mogelijke realisatie van dit extra geluidsscherm is gekoppeld aan de omvang en opbrengst van het Omgevingsfonds windpark Midden-Betuwe.

Een door sommige partijen aan de gebiedstafel gewenst extra onderzoek naar de gezondheidseffecten van windparken is aan de orde maar ligt op het bordje van de landelijke overheid.

Met de gebiedstafel wordt de discussie over het voorkeursalternatief afgerond. Op verzoek van de gebiedstafel is de gespreksagenda bepaald voor de komende periode. Financiële participatie, landschappelijke inpasping van het park en de ontwikkeling van projectspecifieke kaders voor hinder & veiligheid staan vanaf december 2021 op de agenda.

De gebiedstafel is hét platform voor constructief overleg geworden. Qua financiële participatie, het invullen van de 50% burgerparticipatie, zijn de eerste ideeën voor het lokaal besteden van opbrengsten gedeeld. Aan (en met) de gebiedstafel worden deze ideeën verder uitgewerkt:

- Stroom tegen inkoopprijs + administratiekosten binnen 800 meter
- Participaties vanaf 4% rendement
- Waar mogelijk belangrijkste hinder wegnemen
 - Graag voorstel/wensen van omwonenden
- Gebiedsfonds minimaal € 0,50 per MWh
 - Aanvullen bij positief resultaat
- Gebiedsfonds inzetten voor bv:
 - Extra hinderbeperking
 - Directe vergoeding omwonenden
 - Leefbaarheidsprojecten

De informatievoorziening naar de totale omgeving is afgelopen jaar conform plan ingericht en uitgevoerd. Door de corona-situatie kon er (pas) vanaf het late voorjaar ingezet worden op persoonlijke communicatie (bewonersbijeenkomsten, windsafari, informatiebijeenkomsten en aan de gebiedstafel). In de zomer is er extra tijd genomen om toen het weer kon persoonlijk te voorzien in de behoefte aan persoonlijk contact. Het Bewonersplatform heeft daar twee ‘weiland’-bijeenkomsten voor georganiseerd.

Voor het versturen van uitnodigingen op huisadres is een nieuwe enveloppe ontwikkeld zodat de ontvanger aan de enveloppe al kan zien dat het om post van het windpark gaat. Deze aanpassing is gedaan na opmerkingen uit de omgeving dat post over het windpark, die eerder werd verstuurd in een enveloppe met het logo van de betrokken gemeente, onvoldoende werd ‘herkend’.

Omgevingsdialoog: het vervolg

Eind november zijn de deelnemers aan de gebiedstafel en de omgeving op de hoogte gesteld van de opbrengst van de omgevingsdialoog tot nu toe: het voorkeursalternatief 3N4Z. Medio december staat het voorkeursalternatief nog eenmaal op de agenda van de gebiedstafel en wordt de laatste feedback (belanghebbenden reageren op elkaars voorkeur) verzameld.

De initiatiefnemers van windpark Midden-Betuwe kiezen voor het uitwerken van een project met 7 windmolens. Bijna een jaar na de start van een omgevingsdialoog over een voorkeursopstelling, is duidelijk dat deze variant het best haalbare alternatief is.

Met de gebiedstafel zijn de onderwerpen bepaald waar vanaf december over gesproken wordt: financiële participatie, landschappelijke inpassing van het windpark en het proactief volgen van het landelijk dossier ‘Gezondheid’.

Initiatiefnemers zullen in het vervolg van het participatieproces werk maken van de aanbevelingen die door de stakeholders zijn gedaan als het gaat over concrete suggesties voor mitigerende maatregelen.

Wat betreft het inrichten en uitvoeren van het communicatieplan, kan dit niet los worden gezien van de actuele corona-situatie. Persoonlijke communicatie(middelen) hebben de voorkeur maar we zijn afhankelijk van de mogelijkheden die corona toestaat. Voor de duur van het project kan dit betekenen dat er geswitcht moet worden tussen persoonlijke middelen (bv bijeenkomsten of keukentafelgesprekken) en online middelen zoals een TEAMS-meeting of een app-bericht. De set communicatiemiddelen die wordt ingezet, wordt ieder kwartaal geëvalueerd en eventueel aangepast.

BIJLAGE 1

29 november 2021

Windpark Midden-Betuwe heeft voorkeur voor project met 7 windmolens

Meeste acceptatie voor park met windmolens en een zonneveld

De initiatiefnemers van windpark Midden-Betuwe kiezen voor het uitwerken van een project met 7 windmolens. Bijna een jaar na de start van een omgevingsdialoog over een voorkeursopstelling, is duidelijk dat deze variant het best haalbare alternatief is.

Windpark Midden-Betuwe bestaat uit 2 lijnen met windmolens tussen Dodewaard en Andelst. Een lijn ten zuiden van de snelweg A15 met 4 windmolens en een lijn aan de noordkant met 3 windmolens. De noordelijke lijn is in combinatie met een zonnepark van 4 tot 8 hectare. Deze opstelling wordt scenario 3N 4Z genoemd. In deze variant komt de meest oostelijke molen in de noordelijke opstelling, een vierde molen bij de waterplas in Zetten, te vervallen. Omdat scenario 3N 4Z technisch en financieel haalbaar is, vinden de initiatiefnemers dat een goede oplossing om daarmee tegemoet te komen aan wensen uit de directe omgeving van het windpark om de impact van het park op Zetten te verkleinen. Windpark Midden-Betuwe wordt ontwikkeld door Burgerwindcoöperatie West-Betuwe en de lokale maatschap Betuwemolen. Het windpark gaat groene elektriciteit opwekken voor zo'n 29.000 huishoudens.

Eerder onderzochten de initiatiefnemers mogelijkheden voor een groter windpark tussen Dodewaard en Andelst: de eerste kaders van het noodzakelijke milieuonderzoek voor windpark Midden-Betuwe gingen uit van een park van 8 tot 10 molens. De afgelopen elf maanden hebben de initiatiefnemers intensief gesproken met diverse belanghebbenden zoals direct-omwonenden, ondernemers, grondeigenaren en natuurbeschermers. Op basis van dit overleg, en reacties die zijn verzameld op verschillende informatiebijeenkomsten, is in de zomer de voorkeuropstelling met zeven windmolens ontwikkeld. Afgelopen maand is door de belanghebbende partijen en door inwoners tijdens informatiebijeenkomsten feedback gegeven op de verschillende opties.

Volgens directeur Gerlach Velthoven van Burgerwindcoöperatie West-Betuwe is er door alle partijen veel geïnvesteerd in een dialoog. En leverde dit ook veel op. Velthoven: "Door alle gesprekken, het delen van heel veel kennis en het samen nadenken over nieuwe oplossingen, hebben we als initiatiefnemers een goed beeld gekregen welke opstelling kan rekenen op de hoogste acceptatie. Hiernaast zijn er suggesties en aanbevelingen verzameld waarmee het windpark zo goed mogelijk ingepast kan worden. Met het bepalen van dit voorkeursalternatief zetten we een belangrijke stap maar we zijn nog niet uitgesproken. Zaken als landschappelijke inpassing, vergoedingen voor direct-omwonenden en verschillende mogelijkheden voor financiële participatie komen nu op de agenda."

De initiatiefnemers onderzoeken ook een extra optie om de inpasbaarheid van het park te vergroten. Henk in 't Hout van Betuwemolen hierover: "Uit de reacties van omwonenden komt naar voren dat men vooral vreest voor extra geluidsoverlast. De A15 en de Betuweroute zorgen voor veel geluidsdruk. We onderzoeken of met de komst van het windpark er mogelijkheden ontstaan voor de bouw van een extra geluidsscherm, bijvoorbeeld van zonnepanelen, aan de zuidkant van de A15."

Het voorkeursalternatief is ontwikkeld op basis van een intentieovereenkomst met beide gemeenten. Deze overeenkomst loopt per 1 januari af. De initiatiefnemers gaan het verzoek doen voor verlenging van de ruimtelijke medewerking voor windpark Midden-Betuwe.

De gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe willen energieneutraal worden en hebben beleid vastgesteld om dit doel te bereiken. Beide gemeentes hebben gezamenlijk het zoekgebied voor windmolens tussen Dodewaard en Andelst aangewezen. Windpark Midden-Betuwe is ontwikkeld binnen de grenzen van dit zoekgebied en gaat bijdragen aan het duurzame energiebeleid van beide gemeenten. Windturbines zorgen vrijwel het hele jaar voor een min of meer continue stroom duurzame elektriciteit en belasten het kwetsbare stroomnet gelijkmatig. Windmolens hebben een hoog

rendement, zijn kosteneffectief maar zijn goed zichtbaar in het landschap en kunnen hinder veroorzaken. De omgevingsdialoog is bedoeld om samen met belanghebbenden het beste plan voor het park te ontwikkelen.

Nu het voorkeursalternatief voor windpark Midden-Betuwe is bepaald, kan een volgende stap worden gezet. Er moeten onderzoeken komen naar de mogelijke (milieu)effecten van het windpark op de omgeving. Dit gebeurt met een milieueffectrapportage (MER). Daarna is het tijd om de vergunningen aan te vragen. Naar verwachting kan voor de zomervakantie 2022 door de gemeenteraden van Neder-Betuwe en Overbetuwe een besluit worden genomen over de voor de bouw van het windpark noodzakelijke bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning.

+++++einde bericht